

مبانی مدیریت حمل و نقل

مولفان

نویدرضا برومند علیپور - عباس بزمی مقدم

عنوان و نام پدید آور : مبنای مدیریت حمل و نقل

سرشناسه: برومند علیپور، نوید رضا

شناسه افزوده : بزمی مقدم ، عباس

وضعیت نشر : انتشارات سلسله الذهب - بهار ۱۳۸۹ - ۰۹۱۵۳۱۶۶۴۰۶

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع : حمل و نقل

موضوع: حمل و نقل - مدیریت

رده بندی کنگره: HE ۱۵۱ / ۲۴م ۱۳۸۹

رده بندی دیویی: ۳۸۸/۰۴۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۷۹۹۱



انتشارات سلسله الذهب

تلفن : ۰۹۱۵ ۳۱۶ ۶۴۰۶

Email : mhtgh@yahoo.com

کتاب: مبنای مدیریت حمل و نقل

مولفان : نوید رضا برومند علیپور ، عباس بزمی مقدم

شابک: ۰۲-۹۱۶۱۱-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ : اول

ناشر: سلسله الذهب

قطع : وزیری

چاپخانه : تامن

تصویر گر : مهندس حسن شیر

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت : ۳۵۰۰۰ ریال

شماره تلفن پخش : ۰۹۱۵۵۱۸۹۶۲۱ -- ۰۹۱۵۳۱۶۶۴۰۶

فصل اول - کلیات حمل و نقل

۲۱	بخش اول : مقدمه
۲۲	بخش دوم : مفهوم حمل و نقل و تحرک
۲۲	تحرک بالقوه و تحرک بالفعل
۲۳	تحرک مهاجرتی و تحرک دورانی
۲۳	تحرک هدفمند و تحرک تفریحی
۲۳	تحرک آزادانه و تحرک اجباری
۲۴	بخش سوم : اهمیت اقتصادی حمل و نقل
۲۵	دلایل حمل و نقل انسان
۲۶	دلایل حمل و نقل کالا
۲۷	بخش چهارم : عناصر اصلی حمل و نقل
۲۷	راه
۲۸	وسیله نقلیه
۲۹	نیروی محرکه
۲۹	تاسیسات و مستحقات
۳۰	بخش پنجم : نقش حمل و نقل در تجارت جهانی
۳۳	بخش ششم : سیاستهای کلی بخش حمل و نقل کشور
۳۴	بخش هفتم : تعاریف مرتبط با حمل و نقل
۳۴	حمل و نقل
۳۵	شرکتهای حمل و نقل
۳۵	صنعت حمل و نقل
۳۵	حمل و نقل داخلی
۳۵	حمل و نقل بین المللی
۳۵	شیوه های مختلف حمل و نقل
۳۷	بخش هشتم : انواع حمل و نقل کالا
۳۷	حمل و نقل ساده

۳۷	حمل و نقل مختلط
۳۹	حمل و نقل مرکب
۳۸	حمل و نقل ترکیبی (چند وجهی)
۳۹	حمل و نقل دووجهی
۴۰	بخش نهم : ساختار بخش حمل و نقل بین المللی
۴۱	متصدیان حمل و نقل
۴۱	حمل کننده Carrier
۴۱	انواع کرایه ها
۴۱	وظایف مؤسسات کرایه ها
۴۲	مسئولیت های شرکتهای کرایه ها
۴۲	شرکتهای فورواردر Forwarder
۴۲	مسئولیت های فورواردر
۴۳	خدمات فورواردر
۴۳	مسئولیت متصدی حمل و نقل
۴۴	خسارت ناشی از جنس کالا
۴۴	خسارت ناشی از تقصیر ارسال کننده یا مرسل الیه
۴۵	خسارت ناشی از تعلیمات ارسال کننده یا مرسل الیه
۴۵	خسارت ناشی از حوادثی که هیچ متصدی نتواند از آن جلوگیری کند
۴۶	خسارت تاخیر
۴۶	مؤسسات خدماتی تخصصی در حمل و نقل
۴۶	شرکت های بازرسی
۴۷	شرکت های کارگزاری ترابری
۴۷	شرکت های تخلیه و بارگیری
۴۷	متصدیان خدمات خاص
۴۷	مؤسسات خدمات عمومی
۴۸	بخش دهم : سازمانهای ناظر و سیاست گذار
۴۸	حمل و نقل دریایی

۴۸	حمل و نقل هوایی
۴۸	حمل و نقل جاده ای
۴۹	حمل و نقل با راه آهن
	فصل دوم - حمل و نقل جاده ای
۵۳	بخش اول : تاریخچه حمل و نقل زمینی در ایران
۵۴	سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
۵۵	وظایف سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
۵۷	بخش دوم : تعریف حمل و نقل جاده ای
۵۷	بخش سوم : چشم انداز صنعت حمل و نقل جاده ای در ایران
۵۸	بخش چهارم : عناصر اصلی حمل و نقل جاده ای
۵۹	جاده
۵۹	وسيله نقلیه
۶۰	نیروی محرکه
۶۱	تأسیسات و مستحقات
۶۲	بخش پنجم : اقدامات زیرساختاری در بخش حمل و نقل جاده ای
۶۴	بخش ششم : انواع راه ها (جاده ها)
۶۵	بخش هفتم : تصادفات در جاده ها
۶۷	بخش هشتم : جایگاه ایران از نظر ایمنی جاده ای
۶۸	بخش نهم : بازرسی ایمنی راه
۶۹	بخش دهم : حمل و نقل جاده ای و محیط زیست
۷۰	آلودگی هوا
۷۱	سروصدای ترافیک جاده ای
۷۲	بخش یازدهم : تأثیر جاده بر منظر محیط
۷۳	بخش دوازدهم : راه حل های جلوگیری از آلودگی محیط
۷۴	بخش سیزدهم : انواع کامیون از نظر بار گیر
۷۶	بخش چهاردهم : وسایل نقلیه سنگین
۷۷	بخش پانزدهم : انواع پایانه ها

۷۷	پایانه باری
۷۷	پایانه مسافری
۷۷	پایانه مرزی
۷۷	پایانه مسافری اختصاصی (گاراژ)
۷۸	بخش شانزدهم : سازمان ها و مجامع بین المللی حمل و نقل زمینی
۷۸	فدراسیون بین المللی راه ها
۷۸	انجمن بین المللی دانشی کنگره راه
۷۸	اتحادیه بین المللی حمل و نقل جاده ای
۷۹	فدراسیون بین المللی اتومبیل رانی
۷۹	فدراسیون بین المللی اتحادیه کارگزاران حمل و نقل بار
۷۹	کمیته هماهنگی شاهراه آسیایی
	فصل سوم -- حمل و نقل ریلی
۸۳	بخش اول : مقدمه
۸۴	تاریخچه راه آهن
۸۶	تاریخچه راه آهن در ایران
۸۸	بخش دوم : عناصر حمل و نقل ریلی
۸۸	خط آهن
۸۸	وسیله نقلیه
۸۹	نیروی محرکه
۸۹	تاسیسات و مستحذات
۹۰	بخش سوم : ویژگیهای عمده حمل و نقل ریلی
۹۱	بخش چهارم : توسعه شبکه ریلی و افزایش چشمگیر ترانزیت و درآمد
۹۲	بخش پنجم : مزایای استفاده و توسعه حمل و نقل ریلی در ایران
۹۵	بخش ششم : زیر بناهای توسعه شبکه حمل و نقل ریلی در ایران
۹۵	بخش هفتم : مشکلات و موانع توسعه حمل و نقل ریلی در ایران
۹۶	بخش هشتم : انواع واگنهای حمل و نقل ریلی
۹۶	قطارهای سریع السیر

۹۷	فونیکولار
۹۸	واگنهای دوطبقه
۹۸	متوریل
۹۹	ترن ست
۱۰۰	متوریلهای سریع السیر
۱۰۰	قطارهای مغناطیسی (مگلو)
۱۰۱	اتوبوس ریلی
۱۰۲	قطار سبک شهری
۱۰۳	راه نامه (بارنامه) راه آهن
۱۰۴	بخش نهم: تعاریف برخی از اصطلاحات حمل و نقل ریلی
۱۰۴	آمادگاه
۱۰۴	ایستگاه چندگانه
۱۰۴	ایمن گاه
۱۰۴	خودکشند
۱۰۴	لوکوموتیو
۱۰۵	لکوموتیو اصلی
۱۰۵	لکوموتیو مانوری
۱۰۵	دزین
۱۰۵	فوردگن
۱۰۵	توشه
۱۰۵	خطوط آهن
۱۰۶	بخش دهم: انواع سیستم های کنترل
۱۰۶	سیستم علائمی CTC (سیستم کنترل مرکزی ترافیک)
۱۰۶	سیستم علائمی RC (سیستم کنترل از راه دور)
۱۰۶	سیستم علائمی LC (سیستم کنترل محلی)
	فصل چهارم - حمل و نقل دریایی
۱۰۹	مقدمه

۱۱۰	بخش اول: سازمان بنادر و کشتیرانی
۱۱۱	وظایف عمده این سازمان
۱۱۲	بخش دوم: اهداف کلی و سیاستهای حمل و نقل دریایی کشور
۱۱۳	بخش سوم: عناصر حمل و نقل آبی
۱۱۳	راه
۱۱۳	وسیله نقلیه
۱۱۴	نیروی محرکه
۱۱۴	تاسیسات و مستحقات
۱۱۵	بخش چهارم: ویژگیهای حمل و نقل آبی
۱۱۶	بخش پنجم: ماهیت حقوقی و شکل بارنامه دریایی
۱۱۶	بخش ششم: انواع بارنامه دریایی (B/L)
۱۱۹	مندرجات بارنامه
۱۲۱	سری کامل بارنامه دریایی
۱۲۲	بخش هفتم: انواع بنادر
۱۲۲	بنادر یازرگانی
۱۲۲	بنادر صیادی
۱۲۲	بنادر چند منظوره
۱۲۳	بخش هشتم: مزایای حمل و نقل دریایی
۱۲۴	بخش نهم: وسایل (خطوط) حمل و نقل دریایی
۱۲۴	لاینها
۱۲۴	سرویس های نامنظم
۱۲۴	حمل کننده های مخصوص
۱۲۵	بخش دهم: انواع خطوط کشتی اقیانوس پیمای
۱۲۵	خطوط کنفرانس
۱۲۵	خطوط مستقل
۱۲۶	کشتی های اتفاقی
۱۲۶	بخش یازدهم: انواع شناورهای حمل و نقل دریایی کالا

۱۲۸	بخش دوازدهم: کانتینر و شناخت انواع مختلف آن
۱۳۰	مزایای استفاده از کانتینر در حمل و نقل کالا
۱۳۰	ایمنی در حمل و نقل
۱۳۰	مدیریت حمل
۱۳۰	کاهش دادن بیمه کالای داخل کانتینر
۱۳۰	سرعت در حمل و نقل کالا
۱۳۱	عدم احتیاج به بسته بندی محکم کالای درون کانتینر
۱۳۱	محدودیت های استفاده از کانتینر در حمل و نقل کالا
۱۳۲	انواع کانتینر
۱۳۴	بخش سیزدهم: سازمان و مجامع بین المللی حمل و نقل دریایی
۱۳۴	سازمان بین المللی و دریاتور دی
۱۳۵	اتحادیه بین المللی بنادر و لنگرگاهها
۱۳۵	اتحادیه بین المللی چراغهای دریایی
۱۳۵	کنفرانس بین المللی دریایی بالتیک
۱۳۵	کنفرانس های چهار گانه دریایی
۱۳۶	اتحادیه کشنیرانی کشورهای اسلامی
۱۳۶	کنفرانس توسعه و تجارت سازمان ملل متحد

فصل پنجم - حمل و نقل هوایی

۱۴۰	بخش اول: تاریخچه حمل و نقل هوایی
۱۴۰	بخش دوم: سازمان هواپیمایی کشوری
۱۴۱	اهداف اصلی سازمان هواپیمایی کشوری
۱۴۲	بخش سوم: عناصر حمل و نقل هوایی
۱۴۲	راه
۱۴۲	وسیله نقلیه
۱۴۳	نیروی محرکه
۱۴۳	تاسیسات و مستحقات
۱۴۴	بخش چهارم: حمل و نقل هوایی برای چه نوع جابجایی هایی مناسب است

۱۴۴	
۱۴۵	بخش پنجم: تعریف حقوق هوایی
۱۴۶	بخش ششم: قیمت گذاری در حمل و نقل هوایی
۱۵۲	بخش هفتم: توسعه و بسط مدل
۱۵۲	بخش هشتم: سازمان ها و مجامع بین المللی حمل و نقل هوایی
۱۵۲	سازمان بین المللی هواپیمایی کشور
۱۵۲	انجمن بین المللی حمل و نقل هوایی
	سازمان جهانی هوایوردی (یاتا)
۱۵۵	فصل ششم - کنوانسیونهای حمل و نقل
۱۵۵	بخش اول: تعریف کنوانسیون
۱۵۵	بخش دوم: کنوانسیون تیر
۱۵۵	کارانه تیر
۱۵۶	اصول کنوانسیون تیر
۱۵۶	مراحل اجرایی و شروع تیر
۱۵۸	تشریح کارانه تیر
۱۵۹	فرم گواهی قبولی
۱۵۹	درخواست کارانه تیر
۱۶۰	تکلیف کارانه ای که دچار تخلف است
۱۶۱	بخش سوم: کنوانسیون C.M.R
۱۶۲	سند حمل
۱۶۳	تفاوت بین بارنامه و راهنما
۱۶۴	وظایف و مسئولیتهای حمل کننده (متصدی حمل و نقل)
۱۶۵	وظایف و مسئولیتهای فرستنده
۱۶۶	بخش چهارم: فیاتا
۱۶۷	رسید عاملین حمل فیاتا FCR
۱۶۹	گواهی حمل عاملین حمل و نقل فیاتا FCT
۱۷۱	بارنامه حمل مرکب فیاتا FBL
	بخش پنجم: کنوانسیون بروکسل (مقررات لاهه)

۱۷۱	وظایف و مسئولیتهای حمل کننده (متصدی حمل و نقل)
۱۷۲	وظایف و مسئولیتهای فرستنده
۱۷۳	حقوق و وظایف گیرنده و شخصی که بارنامه به نام او ظهرنویسی شده است
۱۷۳	خسارت دریایی
۱۷۴	بخش ششم: کتوانسیون ورشو
۱۷۵	ماهیت حقوقی بارنامه هوایی
۱۷۷	وظایف و مسئولیتهای حمل کننده (متصدی حمل و نقل)
۱۷۸	وظایف و مسئولیتهای فرستنده

فصل هفتم - سیستم های هوشمند حمل و نقل

۱۸۱	بخش اول: مقدمه
۱۸۳	بخش دوم: تعریف سیستمهای هوشمند حمل و نقل
۱۸۴	بخش سوم: منافع سیستمهای هوشمند حمل و نقل
۱۸۴	افزایش ایمنی
۱۸۶	تراکم و ناخیر
۱۸۷	کارایی شبکه زیرساخت
۱۸۷	بهره وری
۱۸۸	مصرف انرژی و محیط زیست
۱۸۹	رضایت مشتری
۱۹۰	بخش چهارم: پیاده سازی و معماری سیستم حمل و نقل هوشمند
۱۹۲	بخش پنجم: نمونه های از سیستم های هوشمند اجرا شده در دنیا
۱۹۲	پروژه جاده هوشمند در ویرجینیای آمریکا
۱۹۴	طراحی و پیاده سازی سیستم مدیریت بانک اطلاعاتی
۱۹۴	سیستم جمع آوری اطلاعات و شبکه فیبر نوری
۱۹۵	سیستم نور جاده با شرایط آزمایشگاهی
۱۹۵	سیستم هشدار دهنده به رانندگان
۱۹۵	پروژه حذف صداها و لرزش ها

۱۹۶	
۱۹۶	سیستم دوربین های مراقب
۱۹۶	توزین وسائط نقلیه درجهين حرکت
۱۹۷	نمونه ديگري از استفاده جاده هوشمند در ژاپن
۱۹۹	بخش ششم : تله ماتیکس چیست
۱۹۹	بخش هفتم : نمونه های از سیستم های هوشمند اجرایی در ایران
۱۹۹	سامانه هوشمند کنترل ترافیک (SCATS)
۲۰۰	سامانه خودکار ثبت تخلفات
۲۰۱	سامانه نظارت تصویری مستمر
	بخش هشتم : آینده جاده های هوشمند
۲۰۵	فصل هشتم - تعاریف تجاری و حمل و نقل
۲۰۵	بخش اول : برخی از اصطلاحات تجاری و حمل و نقل
۲۰۵	بازنامه
۲۰۶	جزئیات مندرج در بازنامه
۲۰۶	استاد حمل
۲۰۶	صورت بسته بندی
۲۰۶	گواهی مبدا
۲۰۶	ترانشیمنت
۲۰۷	بارانداز
۲۰۷	کاپوتاژ
۲۰۷	مانیفست
۲۰۷	بروفاها
۲۰۸	گواهی بازرسی
۲۰۸	ترخیص یا حواله ترخیص
۲۰۸	گواهی بیمه
۲۰۹	اظهاری نامه گمرکی
۲۰۹	اظهاری نامه کالا
	اظهاری نامه مبدا

۲۰۹	سباهه خرید
۲۱۰	بخش دوم : ترانزیت
۲۱۰	تشریفات ترانزیت
۲۱۰	تنظیم اظهارنامه
۲۱۰	ارزیابی
۲۱۰	تقسیم
۲۱۰	صدور پروانه ترانزیتی
۲۱۱	بخش سوم : انواع ترانزیت
۲۱۱	ترانزیت داخلی
۲۱۱	ترانزیت خارجی
۲۱۱	بخش چهارم : مزیت های ترانزیتی ایران
۲۱۲	بخش پنجم : ترانزیت کالا و راههای افزایش آن
۲۱۳	بخش ششم : تقویت پایه های صلح و دوستی
۲۱۳	بخش هفتم : ایجاد اشتغال برای مناطق مرزی و دیگر افشار جامعه
۲۱۴	بخش هشتم : افزایش درآمد دولت
۲۱۵	بخش نهم : اشتغال زایی
۲۱۶	بخش دهم : اینکو ترمز
۲۱۶	هدف اینکو ترمز
۲۱۶	ساختار اینکو ترمز
۲۱۷	بررسی ۱۳ اصطلاح اینکو ترمز
۲۲۸	نکات مهم
۲۳۱	منابع و مآخذ

پیش گفتار

حمل و نقل پدیده ای است پویا، فراگیر و پیچیده که رشته های مختلف آن ریشه های حیات اقتصادی بشر را تغذیه و به آن روح و دوام می بخشند. از زمانی که اولین شکل تمدن های انسانی پدید آمد، انسانها برای رفع نیازهای خود ناگزیر از داد و ستد با یکدیگر شدند. زیرا هریک از آنها در زمینه ای خاص تبحر داشته و برای دستیابی به کالاهایی که تهیه آنها در تخصص ایشان نبود، می بایستی از طریق رد و بدل کردن کالای تولیدی خود با دیگران، اجناس مورد نیاز را فراهم کنند. با گسترش هرچه بیشتر تمدن ها و تبدیل آنها از حالت قبیله ای به شهرنشینی، نیاز به سفر و جابجائی کالا جهت مبادله پایاپای بیشتر احساس گردید و انسانها به ناچار درصدد ایجاد سهولت رفت و آمد و حمل و نقل بین شهرها و کشورها گردیدند. به نحویکه در حال حاضر، درجه ارتقا و اعتلای جوامع امروزی بامعیارهای ارقام توسعه بخش حمل و نقل و میزان بهره وری افراد جامعه از امکانات و تسهیلات این بخش سنجیده و درصدد اعتبارات جذب شده در این بخش، یکی از ارقام مشخصه تعالی فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی ملتها به شمار می آید. به بیان دیگر حمل و نقل از امور زیربنایی و یکی از اجزای مهم چرخه تولید - مصرف است، بعضی محققان، توسعه بخش حمل و نقل را منوط به رشد تولید و برخی دیگر رشد تولید را منوط به توسعه بخش حمل و نقل می دانند. در هر حال با گسترش جوامع بشری و پیچیده شدن روابط اجتماعی و اقتصادی، تعیین این که تولید مقدم است یا حمل و نقل کار مشکلی است.

سالانه چند صد میلیارد دلار کالا در جهان مبادله می شود تا نیازمندیهای گوناگون ساکنان نقاط مختلف جهان تامین شود. هر چند رشد چشمگیر حجم مبادلات تجاری در قرن اخیر، متأثر از افزایش مازاد تولید در برخی کشورها و نیز گسترش فعالیتهای بازاریابی

بین المللی است، اما در عین حال نمی توان سهم عمده سیستم حمل و نقل جهان را در زمینه سازی برای افزایش حجم مبادلات تجاری نادیده گرفت.

انواع سیستمهای حمل و نقل در کنار یکدیگر، نیازمند به کارگیری مکانیزمهای مختلف از لحاظ اقتصادی و فنی می باشد. عبارت دیگر، سیستم حمل و نقل در یک جامعه، باید در جایگاه کمک به کارآیی کل سیستم با توجه به محدودیت هایی که از نظر اقتصادی و سطح رشد مبانی زیربنایی آن جامعه دارد، قرار گیرد.

در کشور ما ایران، اقتصاد حمل و نقل چنانچه اندیشمندانه و دوراندیشانه مدیریت شود، می تواند پهلوی اقتصاد نفت اما بصورت اثبات، در توسعه پایدار ملی و منطقه ای نقش تعیین کننده ای را ایفا کند. این کتاب بر آن است تا کمکی هرچند ناچیز در جهت ارتقاء سطح علمی علاقه مندان و دست اندرکاران صنعت حمل و نقل، بویژه با توجه به جایگاه حساس این صنعت در عرصه ملی، فراملی و منطقه ای، ایفا نماید. هرچند هدفگذاری اصلی در آن بیشتر پیرامون مباحث دانشگاهی و تعاریف اصطلاحات مورد نیاز در این بخش، می باشد اما مطالعه آن برای تمام علاقمندان مباحث کلان و زیربنایی در اقتصاد یک کشور توصیه می گردد.

« شاد، پر امید و خدائی باشید »

نویدرضا برومند علیپور- عباس بزیمی مقدم